

ਅਧਿਆਇ-VII

ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਜਾਂ ਬਣਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਮੈਂਬਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਵੇਰਵਾ ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਨਤਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਨ ਕਮੇਟੀ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਚੇਅਰਮੈਨਸ਼ਿਪ ਅਧੀਨ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ । ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ, ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਕੁਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵਰਤੀ ਗਈ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ । ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ (ਪੀ.ਆਰ.), ਉਪ-ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਵਧੀਕ ਉਪ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਡੀ) ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਫ਼ਸਰ (ਮਹਿਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ) ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਕਾਸ ਸਕੀਮਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ ਜਨਤਾ ਲਈ ਇਹ ਇਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ (ਸਾਧਨ) ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ।

ਉਪ ਮੰਡਲ (ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਨ ਕਮੇਟੀ :-

ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਉਪਮੰਡਲ ਮਨਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਬੰਧਤ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਲਾਕ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਬਲਾਕ ਦੇ ਪੰਚਾਂ ਅਤੇ ਸਰਪੰਚਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਗੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ :

ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤਿਆਗੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਪੰਚ ਅਤੇ ਸਰਪੰਚ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਵਿਭਾਗੀ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨਾ :

ਬੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਓ. ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਡੀ.ਆਰ.ਡੀ.ਪੀ. ਤਕ ਦੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਫ਼ਸਰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਬਾਬਤ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਪਿੰਡ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਜੋਲ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਮੰਚ (ਪਲੇਟਫਾਰਮ) ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਚਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਕਾਰਜਕਾਰੀ/ਇੰਜੀਨੀਅਰ/ਐਸ.ਡੀ.ਓ. (ਪੀ.ਆਰ.) ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਬਲਾਕ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗ

ਇਹ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਭਾਗੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਓ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਚਿਤ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਚੁੱਕੇ ਹਨ । ਵਿਭਾਗੀ ਅਫ਼ਸਰ ਇਸ ਦੇ ਸੁਝਾਵਾਂ/ਪ੍ਰੇਖਣ/ਆਧਾਰਕ ਸੂਚਨਾ (ਫੀਡ ਬੈਕ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਾਰਜ-ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਮੱਠਈਆਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਲ੍ਹਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਜੋ ਪਾਲਿਸੀ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਨਤਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧਤਾ ਜਾਂ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਵੇਰਵਾ ।

ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਾਯੋਜਿਤ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ, ਰੀਵੀਊ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਚੌਕਸੀ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਵਿਧਾਨਕਾਰ (ਐਮ.ਐਲ.ਏਜ.), ਜੋ ਕਿ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵੀ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ।

ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜ/ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਚੌਕਸੀ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਾਯੋਜਿਤ ਸਕੀਮਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਨੂੰ ਰੀਵੀਊ ਕਰਨ, ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖੀਆ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਸੰਸਦੀ ਮੈਂਬਰ (ਐਮ.ਪੀ.) ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕਾਰ (ਐਮ.ਐਲ.ਏਜ.), ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ- ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਚਿਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗ਼ਲਤੀ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ।